

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea”, „Foia Interesantă” și „Plugarul Luminat” — 100 Lei pe an, 50 Lei pe 1/2 an, 25 Lei pe 1/4 de an.

Pentru țărani: preoți, învățători, mici meseriași și mici negustori: 60 Lei pe an, 30 Lei pe 1/2 an, 15 Lei pe 1/4 de an.

Pentru Iugoslavia și Cehoslovacia 120 Lei pe an. — Pentru America 150 Lei (abia 75 cenți) pe an, trimiși prin cec de bancă foli la Orăștie

Redacția în Orăștie (Trans.) | Foie pentru popor. | Director: Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrația în Orăștie (Trans.)

Vrem s'avem

urmă cuvântătoare?

Să ni-o păzim!

Pentru Conzistorul din Caransebeș. —

Tipărim mai jos o scrisoare parte mult grăitoare venită nouă din Anina, scrisoare care cutează să pună degetul în rană.

Să plîng oamenii cu durere de inimă, că noua credință pocăită, ace adevărate pustiri în ținutul acela. Și dacă ar fi numai abatere de credință strămoșească, încă — ducă-se, dar cei „pocăiți” sunt prinși în mrejele jidovimii, care strică sufletește ca neam, îi fac să nu-și mai iubească părinții și copii, ci pe părinții și moșii jidovilor... Urmările unei astfel de răstăpîniri a poporului de rînd, sunt deosebit!

Și scrisoarea de mai jos ne arată, că vina în mare parte e a celor care sunt datori a se îngriji de trebuințele sufletești ale acelui popor. Au fost făcuți luători aminte, dar nu au făcut ce se cuvenea pentru a oprî răul, zidind credincioșilor o biserică potrivită și dându-le un preot vrednic, care să fie păstor al sufletelor lor și strajă națională.

Sub Unguri, săraca episcopie a Caransebeșului, să zicem că nu mult putea face. Dar de când e România noastră, tot așa nu poate face? Sau azi n'avem nici o putere asupra societăților bogate de mine dela Anina? Și dacă acele Societăți au putut da sub Unguri ajutoare Românilor abătuși dela credința strămoșească, ca să-și zidească case și rugăciuni ca templele jidovesti, — azi aceleași societăți vor putea fi făcute să dea ajutor și Românilor rămași credincioși neamului și legii lor, ca să-și zidească o biserică potrivită, atrăgătoare, impunătoare, vrednică de ei?

Nu ne putem închipui că întreprinderile de acest fel să nu dea roșii dorit. Guvernul ar da și el ajutorul său.

Cei chemați, să primească cu bunăvoință aceste șire, prin cari le vom da șir și noi luarea aminte asupra răului dela Anina și jur. Cu bunăvoință, și încredințând păstorirea acestor preoți plini de mândrie, de răutate și de dar, lucrurile se pot îmbunătăți spre bine. Altfel, cei din cadrul bisericii rămân răspunzători și vinovați față neamului, pentru răul celor care s'au pierdut acolo ca neam!

Unele — altele.

Comisia „Ligei Națiunilor” prin Ardeal.

Comisia trimisă dela „Liga Națiunilor” ca să cerceteze plîngerile Ungurilor din Ardeal, — stă din următorii membri: Kolban, diplomat din Norvegia, Hoveon, diplomat francez, Ascarot, profesor din Spania, și Miss C. Harris, secretara „Ligei Națiunilor”.

Ea a cutreerat și cutreeră toate părțile Ardealului pe unde sunt streinii mai numeroși: a fost în Săcuime și la Cluj pentru a vedea pe Unguri, la Sibiu și Brașov, pentru a vedea ce e cu Sașii, și așa mai departe. Iată ce au văzut printre altele:

1. Că în Săcuime (la Ditró) se află școli ungurești plătite de stat, în cari limba românească nici n'au încercat să înceapă a o învăța. Atîta-s de „prigonite” școlile lor de către stăpînirea românească.

2. Că Ungurii au 8 teatre ungurești în Ardeal, pe cînd Românii numai unul!

3. Că statua lui Mateiu Corvînu stă fainică în piața Clujului, pe cînd în plîngerile lor Ungurii spun, că aceea a fost desfăcută și lăpădată de Români te miri unde!

Și altele multe de felul acesta.

— Pentru a vedea cum sunt de „nenorociți” Sașii sub Români, comisia a mers la Sibiu, unde a văzut cu ochii un popor în plină floare și putere de viață, de care nimeni nu s'a atins.

Cum spuneam noi: Aceia nu-s orbi. Cînd vor vedea ce traiu au neamurile nemaghiare dela noi, se vor mira cel mult de neamul românesc, că ce îngăduitor este cu acești fil streini ai țării.

— Ziarele ungurești mai nouă scriu în glas plîngător asupra acestei comisii, și își arată nemulțumirea cu ea!

Înțelegeți de ce: Pentru că aceea a văzut cu ochii și a spus că a văzut-o, cu ce neadevăruri îi fuseseră umplute urechile de către unguri. Cînd vor merge pe viitor cu astfel de plîngeri la ea, — vor ști unde să așeze scrisorile plîngătoare.

Cît aur au Statele-Unite ale Americii?

La întrebarea pusă de un deputat englez în statul țării din Lon-

dra, — subsecretarul de stat dela Ministeriul de finanțe, a arătat, că America s'a folosit așa de bine de război (vînzînd statelor în războiu tot felul de lucruri și cerînd plata macar în parte în aur), încît azi acele state singure au 45 la sută (aproape jumătate) din tot aurul de pe glob. Celelalte state toate împreună abia au ceva mai mult decît ea, America, singură.

De aceea banul ei e așa de bun, că ea ori-cînd își poate da aur pe banul ei de hîrtie.

Cuvinte — îndrăznețe.

Ziarul „Infrățirea” din Cluj e cunoscut ca ziar ce susține partidul liberal. Iar disciplina de partid a liberalilor, e aspră și nu prea îngăduie păreri cari să samene a paprică prăjită în casă, de care cei ai casei să strănute usturați.

Totuși, în doi numeri mai noi ai „Infrățirii” cetim doi articli, cari plac pentru neatîrnarea lor. Se vorbește în ei de presa (de gazetele) din Ardeal. Într'unul se vorbește despre gazeta „Cultura Poporului” din Cluj, gazetă de care se știe, că cheltue sume foarte mari primite dela București, prin trecerea mare ce o are la palat dl general Petala, care are mîndria de a scoate această gazetă. Deși același domn general e foarte bine și cu partidul liberal, — „Infrățirea” spune deschis despre gazeta d-sale, că, durere, nu e nici pentru popor, dar nici pentru pătura intelectuală. Ceea-ce poate fi înțeles așa, că: pagubă de sume mari ce se cheltuiesc, cu atîta bunăvoință, dar fără rost, fără o fericită întreprindere a lor, cu numita gazetă.

Această credință e de mult credința tuturor judecătorilor serioși, a stăruinței dlui General Petala, de a ne da o gazetă pentru „cultura poporului”.

Iar într'un număr mai nou „Infrățirea” își arată părerea, că ziarul „Carpații” din Brașov, fost o vreme averescan, iar dela venirea liberarilor la putere, mare „liberal”, face numai rău și nici un bine străduințelor de unire sufletească a Românilor, ca și liberalilor pe cari îi apără, prin felul cum îi apără. Infrățirea tăgăduiește ori-ce îndreptățire morală conducătorului acelui ziar, de a vorbi cu Ardealul și cu Ardelenii, așa cum vorbește, dăscăllindu-i strașnic pe toți. Îi spune verde, că mai bine s'ar duce napoi la București.

Sunt articli foarte la locul lor, pentru cari însă dl Tomescu, directorul „Infrățirii”, nu o să primească felicitări dela București.

Noi ținem să scoatem la iveală, că d-sa a spus adevăruri, cari pot să doară și să supere la locurile ținute, dar cari șed bine unul ziar care ține a fi nu numai de partid, ci mai ales românesc, în acest Ardeal cu suflet atît de românesc.

Lucruri

pe cari nu le mai pricepem.

— Ori le pricepem prea bine. —

Partidele politice din vechiul Regat, au toate în sînul lor și nițică sămînță de jidani. Se cer ei, Jidanii, să fie primiți în ele. Înțelegeți pentru ce: Pentru a le putea pune nițel frîu pe vorbe și pe fapte față de Jidani, și pentru ca, ori-care partid ar fi la putere, ei, Jidanii, să-și aibă oamenii lor în acel partid, prin cari să se poată apropia de cei dela putere și să-și facă mendrele lor.

Partidul naționalist-democrat al dlui N. Iorga, era doar singurul partid curat, limpede românesc, ba avînd multă vreme față chiar potrivnică Jidanilor, pentru ce și era foarte iubit și prețuit de tinerimea din toată țara și de mare număr de Români din cei mai sănătoși sufletește.

Acum aflăm, că și partidul naționalist democrat primește în sînul său pe acei Jidani, cari se mărturisesc, că vreau să fie membri, și încă „credincioși” (?) ai partidului!

E acest fapt, o dovadă de uriașă istețime a Evreimei și de strașnica ei putere de a învinge și a frînge prin viclenie, chiar și acele fronturi, pe cari le-ai fi crezut de neînvins.

Noi nu ne bucurăm deloc, din potrivă, plînge sufletul în noi, vînzînd aceste lucruri. Totuși, credința noastră tare e, că lupta pe viață și pe moarte ce începe a se încinge tot mai dîră, pe întinderi tot mai mari și pornind din straturi tot mai adînci, — între neamul românesc și cel evreesc, pe tot întinsul acestei țări, — nu va fi hotărîtă nici de pierderea unor părți atît de prețioase de front. Ea tot la același sfîrșit are să ajungă, doar cu oarecare întîrziere pe care o trag după sine astfel de ruperi de front, — și anume la biruința deplină a neamului românesc și punerea la pămînt a celui evreesc, care azi pare a avea prea mult noroc.

SCRISORI.

Din Anina.

2. Aug. 1923.

Dle Redactor! Am citit cu multă luare aminte cele scrise dela noi în treaba cu abaterea unor frați ai nostri la credința „baptistă”, și a-deverim și noi, mai mulți cetitori și ascultători ai celor cetite în foaia Dvoastre, că — așa este. Vă și mulțămim pentru cinstita și dreapta apărare a religiei (credinței) noastre strămoșești.

Dar, pentruca cei chemați, să poată găsi mai ușor leacul pentru vîndecarea boalei, ori să-i pună macar stavilă lăfărei, — trebuie să arătăm și cam de unde izvorește tot răul. El vine din aceea, că noi nu avem încă parohia noastră aici, cu păstorul nostru sufletesc bun și isteț, ci suntem administrați de părintele Câmpianu din Maldan. Iar acest „administrator” (purător de grijă) al nostru, vine aici cînd vrea, cînd îl lasă alte „afaceri” să se mai gîndească și la noi. Ba, s'o spunem drept, și cînd e aici între noi, nu poartă nici o grijă de noi, ci umblă numai după trebșoare (gheșefturi) de ale dsale, după permise de a furniza (liferă) „schifer”, (un solu de cărbuni) și după alte treburi ce nu au nimic cu preoția. Iar fiindcă se pare că nu ne are nici dragi, intră pe la directorul minelor și, în loc să ne iee sub ocrotire, să pună vorbă bună pentru noi, încă sfinția sa pîrește pe unii pe alții, punîndu-i rău la directorul... Ba, cu durere trebuie să o spunem, are și alte năravuri ce nu i-se șed, că stă la jocuri de cărți cam mult, în loc să iubească celelalte cărți și să-și facă și pe credincioși a le iubi.

De aceea din partea bisericii stăm rău, — și noi nici nu ne mirăm, că poporul nostru, lăsat așa ca un nisip suflat de toate vînturile, — se rătăcește, se abate acolo unde află un om care, fie din credință, fie din speculă, îl unge la suflet cu vorbe dulci. Pocăitizmul nu s'ar fi răspîndit așa de mult printre noi, dacă aveam aci un preot vrednic, — căci poporul nostru ține la preoții săi buni și-i urmează pe ei. Dacă s'au rătăcit prea mulți, vina e a păstoririi sufletești pe care noi — n'o avem, deși poporul o caută și o dorește pe ea.

Că nu-i și mai rău încă pe aici, e, pentru-că avem norocul, decînd a adus Dzeu România pe la noi, — că avem acum școale de stat românești, în frunte cu un director zelos și bun român, dl Stefan, — de fel tot din Maldan, — care într'adevăr își pune toate puterile a ținea în popor credința bună, a-l ținea la olaltă. Dsa, aș putea zice că dă mereu pept cu număroșii vrășmași de tot felul ai nostri, — și pe mulți i-a dat în laturi. Că de n'ar fi nici acest apărător al nostru, ajutat de alți cărturari buni din loc și de mulți fruntași din popor, — apoi zău că, România ne-Române, ne-ar înghiți de tot număroșii și puternicii streini de aici.

Dv. ați prins cuvîntul cel ade-vărat cînd ați spus că pe pocăiți îi priviți ca pe frați ai nostri și vă pare rău de ei, căci se abat dela iubirea de neam și țară. Așa-i judecăm și noi. Și de-am avea aci un preot statornic și vrednic, el ar putea face mult, ca strajă nu numai a credinței noastre bune, ci și a naționalității noastre primejduite prin duhul „internacional” ori chiar închinat spre iudeism, a unei părți din pocăiții nostri.

Bine-ar fi dacă aceste strigăte de alarmă ale noastre, ar fi auzite macar în clasul al 11 lea la Conzistorul din Caransebeș, la care de multe ori ne-am rugat și ne-am plîns, dar tot fără să fim ascultați. Așa apoi răul s'a lățit.

Un cetitor al foii.

Din alte țări.

In Jugoslavia

stările sunt tot încordate între Croați și Sârbi. S'a descoperit la Zagrab (în Croația) o mare însofire de spionajiu împotriva statului. Ci-că descopereau Italiei chiar și taina armatei iugoslavă. Mijlocirea o făceau două femei, dintre cari una a fost prinsă, și fiindcă nu voia să spună nimic, au legat-o la ochi și i-au zis c'o duc s'o împuște, — și atunci ea, ca să nu fie împușcată, a spus tot.

Capii spionajului potrivit Sârbiei, erau foști ofițeri austro-ungari pe cari Sârbiil îi primiseră în armata lor.

Ra di ci, capul Croaților nemulțămii și doritorii de rupere de cătră Sârbia, a spus: Vrem republică croată-slavonă neatârnată! Pe mine mă puteți omorâ, dar va urma revoluția Croaților, care tot va face să dobîndim ce cerem!...

Ungaria, fericită!.

— Jidanii se încreștinează în ea —

Stăpînirea ungurească a făcut de curînd o numărare a locuitorilor Ungariei de azi, și iacă ce-a aflat:

Că Ungaria mai are azi 7 milioane 890 mil de locuitori (așa dar cam 8 milioane), dintre cari 7 milioane și 147.000 unguri, 833 mil alte neamuri (550 mil germani, 142 mil Slovaci, 36 mil croați, 23 mil Români. Numai? Da, dacă pe ceilalți, încă pe-atîta, i-ați scris între unguri), 22 mil bunievați, 17 mil sârbi.

Vorbind de cele descoperite prin această numărare, gazetele ungurești scot la iveală, că de religia jidovească sunt aproape jumătate de milion (pe cari nu-i află în numerii de mai sus, căci sunt scriși la „maghiari...” Și tot „Maghiari” sunt scriși zeci de mii de Sârbi, Români, și alte neamuri, iar Jidanii toți!

Aceleași foi scot la iveală ca ceva deosebit, că dela căderea comuniștilor (cădere urmată prin intrarea armatelor române în Budapesta), 16 mii de jidani s'au botezat creștini!

Șiți de ce? Pentru că era dovedit, că toată mișcarea de prăpădire a țării prin „comunism”, era condusă de evrei. Intorcîndu-se stăpînirea creștină în țară, Evreii, de teamă că vor păși-o cu toții pentru fărădelegile comuniștilor, — au început a se „boteza” creștini, ca să scape de ori-ce priganire. În inima lor au rămas tot jidani! Și cînd li-s'ar da

prilegiu, să vezi numai ce jidani strașnici se vor arăta. Tare se înșală cei-ce cred, în aceste „botezări...”

Nici așa nu-i bine!

Evreii și-au deschis în Cluj un Liceu evreesc cu 8 clase. Cînd li s'a dat voe a-l deschide, li s'a spus: Aveți 3 ani de zile, iar după 3 ani de zile, limba ungurească, care nu este a voastră, nici a statului, — să fie scoasă din școală și înlocuită cu limba voastră jidovească, sau cu cea a statului de azi, cea românească.

Au făgăduit, dar — n'au făcut. Acum guvernul a închis Liceul „Tarbut”, ca nesupus. Au alergat Evreii la București, că să le dee napoi slobozenia, că — se spun.

Bucureștii li-au zis: Fie, vi-l dăm napoi, dar cu porunca asta, că în anul viltor cele dintîi 2 clase din jos sunt deplin românești, — afară de învățatura religiei, care o învățați în limba voastră. În anul celalalt alte 2 clase vor fi românești, și așa pe rînd, pînă ce în 4 ani, Liceul va avea limba de propunere românească în toate clasele, așa cum pînă azi (și și azi în parte) are pe cea ungurească.

Și solii trimiși la București, au primit.

Dar venind acasă, s'au adunat la sfat învățații lor, sinedriul lor din Cluj, și iară au „potestat” (a ridicat cuvînt potrivit) spunînd că limba maghiară li-i mai plăcută, e „limba maicii” lor, pe aceea o cer în Liceul lor!

Nu știm ce va face guvernul. La toată întîmplarea ar da o mare dovadă de slăbiciune, dacă, după asta n'ar încheide de tot și pentru totdeauna acel Liceu, a cărui conducători perciunați cred că au dreptul a se juca cu guvernul țării, ca pisica cu șoarecu!

De ce n'avem vagoane?

Sau: care cât a furat dela noi?

După încheierea păcii, statele biruitoare au spus: Acum o comisie stînd din solii ai tuturor statelor pe cari le privește, — vor face cercetări în lăuntrul vostru, al țărilor jăfuitoare, ca să vedem ce mai putem găsi din lucrurile pe care le-ați jăfuit pînă vă credeți voi biruitori.

Multe lucruri nu s'au mai putut găsi, ca de pildă mobila jăfuită de prin case, hainele de pat, și altele, — dar unele fiind prea mari pentru a le putea ascunde, au fost descoperite. Prin Muzeu s'au aflat lucruri de preț luate din Muzeele, Bibliotecile și Arhivele românești.

Dar mai ales s'au aflat multe din materialele de Căle ferată, jăfuite din toate țările în cari Germanii și maghiarii și frații lor bulgari, cucitiseră vîndutele părți de hotare.

Di Pre de cu, solul român în comisia de înapoiere a vagoanelor

și cisternelor (vagoanelor rotunde pentru petrol, benzină, etc.), răpîșării, — face cunoscut, că au zăpîncă pîn'acum și s'au dovedit că sunt duse în România:

În Ungaria 180 vagoane-cisterne (pentru petrol, benzină, etc.), și 60 în Viena. Acestea au fost luate la samă și trimise acasă, — pentru a fi cu ce să se trimită benzina și petrolul aici în țară.

Iar grosul s'a descoperit în Germania: Aci s'au aflat 4.100 vagoane de marfă românești; 943 cisterne (pentru petrol, etc.) și 80 vagoane de călători.

Se vede și din asta, că marele jăfuitor în tabăra cotropirilor vromelnici, erau — Germanii. Ungariei îi dădea o porție mai mică, iar Austriei așa pe-o măsea.

Lucrurile se iau napoi. Vagoanele de clasă nu pleacă îndată, căci au să fie reparate și înapoiate în stare bună.

Dar nu numai României are să înapoleze Germania atîtea lucruri pe care i-le-a jăfuit, ci și celorlalte țări pe cari le-a încălcat. De pildă Jugoslaviei Germania are a-i da numai pentru mașinile furate din Sârbia și Muntenegru, două milioane mărci în aur! Sârbia și Muntenegru nu erau țări bogate în mașini, doar ele le cumpărau pe toate tocmai dela Nemții Germaniei și Austriei, și totuși ea, Germania, care e patria mașinilor, a lăcomit și la mașinile Muntenegrenilor și le-a cîrat la ea acasă...

Acum se tîrgue și cu Jugoslavia să nu-i ceară milioanele în aur, ci s'o lase să-i dee mașini și mărfuri în prețul banilor.

Iar Franței și Belgiei are de plătit de-o sută de ori cât României și Sârbiei (deși cu dreptate ar fi ca România să capete cel puțin pe-a treia parte cât Franța!).

Cît s'a scumpit hîrtia.

O grozavă îngreunare pentru cei ce scoatem foi.

— Cître abonați. —

Anul trecut, cătră sfîrșit, pe cînd noi statoream prețul de abonament (de plată înainte) a foilor, aveam kilogramul de hîrtie de gazetă de rînd (ca cea din „Libertatea”) cu 10 Lei 50 bani, iar cea de „Foaia Interesantă” cu 13.

Abia am mai avut însă hîrtie cu acest preț puțină vreme, și în pătratul întîi al anului, prețul hîrtiei de gazetă de rînd s'a ridicat la 13 Lei 50 bani kilogramul, iar cea pentru „Foaia Interesantă” la 17 Lei. Aceasta ne-a zguduit temelul de socoată, dar am tăcut.

Zilele aceasta primiram înștirțarea dela vînzătorii mari de hîrtie, că fabricele au urcat de prețuri hîrtiei, nu cu 2—4 Lei, ci cu 6—10 Lei la kilogram, adică cu jumătate pe cât era!

Hîrtia simplă de gazetă a fost dela 1 August cu 19 Lei kilogramul acolo în fabrică, afară de cheltuielile de căraușie, adică cu 6 Lei mai scump kilogramul pîn'aci, iar cea pentru „Foaia

presantă" cu 25 Lei kilogramul, sau cu 8 Lei mai scumpă ca până aci! Celelalte feluri de hârtie s'au scumpit la fel: Hârtia de concept de scris sură, nu cea albă de tot) sau urcat dela 17.50 la 26 Lei kilogramul, cu jumătate mai scumpă; cea albă de scris, dela 23 Lei la 33 Lei kilogramul, sau cu 10 Lei kilogramul mai scumpă!

In fața acestel stări de lucruri bile se zbat între viață și moarte. Cele cari aveau temelie mai slăbuță (mai puțin răspândite) au încetat cu gramada, — cele ce vor să mai trăiască și să nu cadă, și-au urcat prețul de abonament în chip simțitor, și și-au scăzut în aceeași vreme numărul paginilor, ieșind mai mici. Foile din București, și-au urcat prețul de îndoit. Ele trăiesc mai ales din vânzarea cu numărul, și de unde până aci se vindeau cu 1 Leu numărul, acum toate se vînd că 2 Lei numărul. Iar abonamentul (piapentru cei ce vor ca foile să meargă acasă), l'au ridicat dela 300 la 600—650 Lei pe an.

Noi, cari scoatem foi pentru popor, suntem în starea cea mai grea. Foile scrise pentru orașeni și cărturari cu prindere, urcă prețul și aceia plătesc, căci ei fără aia nu se lasă. Mai bine și să scrie ceva dela gură (o țigare două zi) și-și cumpără una ori două. Dar țărani nu e așa. Mulți cititori de foi de cei din popor sunt mai săraci, alții nu se simt așa legați de foie cât să nu se poată lipsi de ea, — și aceștia și-au urcat prețul, se supără nu pe cumpitorii hârtiei ori a muncii, ci pe gazetă și — o părăsesc.

Rugăm pe cetitorii nostri să cuminească bine cele ce le spunem mai sus și să vadă, dacă nu avem dreptate a urca și noi, cât de puține, prețul acestor foi? Pentru cei ce le cumpără cu numărul, le-am urcat dela mijlocul lui lunie la 2 Lei, dar pentru abonați am lăsat prețul vechiu.

In fața scumpirii mai nouă, atât de apăsătoare, și a scumpirii lucrătorilor, care urmează și ea în ură, — rugăm pe abonații nostri să ne încuviințeze și dănsii o poară urcare de 10 Lei, pentru partea de timp ce mai avem pîn' la anul nou (5 luni). Cei-ce dară a trimis plata și pe jumătatea a doua, va nevoie a mai trimite, fie acum, fie la sfârșitul anului, când face abonament mai departe, și cei 10 lei se cer acum ca urcare. Cei-ce și-au trimis încă plata pe jumătatea a doua, vor trimite adausul de odată cu plata de temelie.

E așa de puțin ce cerem, o creștere de abia unu a treia parte de plata veche, pe când alte foi au urcat la îndoit, — încât credem că bunii nostri abonați ne vor da fără supărare și fără murmur, această poară urcare.

Din America

Stire frumoasă din privilegiul unei nunți. Sămănătorii de lumină.

Stire frumoasă avem de vestit din America:

Tinerul Ioan Stanciu, de fel din Avrig (jud. Sibiu), aflător în călătorie în orașul Sebring (Ohio), a primit deosebit foia „Libertatea” din casa dlui George Gordon, în a căreia casă se afla Tinerul Stanciu în luna trecută, Iulie. El o dată, Eudochia, tot din Avrig,

s'au înțeles amândoi ca, drept dar de nunta lor, să aboneze, 20 exemplare din „Libertatea” pentru 20 de frați țărani dela ei de-acasă, din Avrig.

Plătind abonamentele pe un an de zile, — am început a trimite foile la cei 20 de abonați din Avrig, pe cari îi rugăm a le primi cu dragostea cu care li-au fost cinstite de fratele lor dus la America. In numele lor, noi aducem mulțumită dăruitoarei tinere pereche.

Noi stăpanii, după ușă.

In Oradea Mare orașul a zidit un teatru orașenesc frumos. Bine înțeles era unguresc, având Director pe un ungur strașnic, Parlăghi. De cinci ani de zile e acum România pe aici. Teatru din Oradea nici nu voia să știe că e în România.

S'au abătut de câteva ori pe acolo și trupe de teatraliști români, dela Cluj, dela București. Primăria le-a dat voe să joace, — căci cu aceea condiție (legământ) dase voe teatrului maghiar voe a folosi mai departe casa teatrului, că dacă vin trupe românești, acelea să poată juca în serile care le-o plăcea.

Acum directorul teatrului maghiar a ridicat cerere asupra orașului, să-l despăgubească cu vreo sută de mii de Lei, pentru că atâta a pierdut el că n'a putut juca în cele câteva seri în cari au jucat acolo trupă românești.

Asta a trezit nemulțumirea românilor Orădeni în așa măsură, că acum s'a început o aspră cercetare în treaba cu teatrul unguresc de acolo, — și toate semnele arată că — se vor tăia coarnele teatrului unguresc, mai dându-i-se casa teatrului pentru cel mult jumătate de an, iar cealaltă jumătate de an fiind ținută la îndemână trupelor românești cari vor veni să joace mai des, ori aproape statornic, în Oradea Mare.

Abia începem a ieși și noi din „frunțașul” loc de după ușă, în care am stat zmeriți în orașele maghiare, chiar și sub stăpânirea românească!

E însă vremea să ieșim și să ne cerem locul ce ni-se cuvine!

NOUȚĂȚI

M. S. Regele și Regina, plecați din Țară. Vineri în săptămâna trecută au plecat din cu un tren regal, M. S. Regele și Regina, trecând peste Predeal-Brașov-Teiuș-Arad spre Jugoslavia. Fiica Maestărilor Lor, Regina Maria a Jugoslaviei, e în ajun de a naște și iubitorii ei părinți au mers s'o vadă. Familia Regală sîrbă nu e la Belgrad, ci la Ble d, loc plăcut de petrecut vara, (așa ca Sinaia pentru România). Maestășile Lor acolo s'au dus de-a dreptul. Regele rămâne aci o săptămână, M. S. Regina însă, a stat numai o zi la Ble d, apoi a plecat la Paris unde a venit Marți, iar de aci merge la o baie vestită din Franța, unde va sta 3 săptămâni, acolo fiind și sora Maestășii Sale Prințesa engleza Beattice.

Serviciu militar în Jugoslavia a fost statorit prin lege, la numai 18 luni (un an și jumătate).

Studentii, susținătorii de familie și întâii-născuți, vor face slujba în armată numai jumătate din aceea vreme, adică 9 luni.

— Fiind toate foile scumpite la 2 Lei, — „Libertatea” se vinde și ea, cu „Foia Interesantă” împreună, cu 2 Lei.

In Cehoslovacia s'a ieftinit cu ceva traul. Anume acum în vremea culegerii rodurilor de legume, de grâu și altele, lucrurile de hrană s'au mai ieftinit cu 5 la sută, Fânul și paele sau ieftinit cu 23—25 la sută (cu a patra parte). Cartofii, făina, cafeaua au scăzut binișor în preț, — dar porumbul (cucuruzul) și ôvâsul nu. Nici carnea. Oul se scumpește. Pânzăriile arată și ele o ușoară scădere, ca de 1 la sută, unele și 2 la sută (în loc de 100 Lei, dai 99 ori 98).

In lteu tinerimea românească a arangeat în folosul „Fondului Eroilor” de acolo, o sărbare cu producțiuni artistice, care a reușit bine de tot, sub conducerea tinerului George Marc, elev în clasa VIII normală (pedagogică). Tot poporul a cercetat sărbarea și a fost foarte mulțumit de producțiune. Mulți au dăruit sume dela 10—50 Lei peste taxa de intrare (ca suprasolviri). S'au adunat din suprasolviri 524 Lei, iar din vânzarea билетelor, după oprirea cheltuelilor, au rămas încă 650 Lei, de tot a rămas un venit curat pentru „Fondul Eroilor” de Lei 1174. — Epitropia parohială care administrea fondul, aduce călduroase mulțumiri tuturor celor ce au sprijinit sărbarea luând parte și suprasolvind.

Întrebare pentru administratorul spitalului din Boroșineu. Un cetitor al nostru ne scrie, că în zadar ne zbatem noi împotriva jidanilor, dacă cei ce au puțința a căpătui ici-colo pe câte-un român, căpătuesc mai bucuros pe câte-un jidan. Și ne arată ce s'a întâmplat în Boroșineu. La spitalul de acolo era ceva post liber, o slujbuliță ce da o bucată de pâne. A cerut'o un Român și a cerut'o un jidan. Și dl Administrator Stepici al spitalului, a ales pe jidan și nu pe Român.

Am dori să știm din partea celor în drept, de ce a aflat mai bun pe Evreu, ca pe Român?

Sindicatul Pressei române din Ardeal, adeca însoțirea scriitorilor dela gazetele românești de aici, a organizat pentru zilele de 16—22 August mari sărbări populare în București în Parcul Carol, cu scop de a aduna banii de lipsă pentru clădirea unui Cămin al ziaristilor în Cluj, și a unui Sanatoriu (loc de leuire) la Tușnad. Se nadăjduiește că marele public le va primi cu bine și că vor aduce venitul dorit.

Alte gazete, ce cad jertfă scumpetei de azi. Am spus că au încetat în Binaț 2 gazete: „Făcia” din Caransebeș și „Luminatorul” din Timișoara. Acum aflăm cu părere de

Dr. S. Seidner — Plombier și consultanț în ORĂȘTIE — Pînă Anrei Vlaicu 7 (la etaj de deasupra crăvăllei Ioan Rob). — Plombier. — Scoatere de dinți fără dureri. — Regulare de dinți. Punere de danturi. (834) 4—12

rău că au încetat și alte 2—3 foi din Bănat, și „Tribuna Ardealului” din Arad. Iar aici în Ardeal nu mai apare (nu se mai tipărește) de vre-o lună de zile vechea „Gazeta Transilvaniei” dela Brașov. Susținătorii ei spun că „Gazeta” va apare din nou mai în toamnă. La București tot așa, multe-multe foi nu mai apar.

Iată cum scumpețea uriașă a hârtiei, sufoacă tot mai multe foi.

De-ale orașului nostru.

Redacția foil locale ungurești „Szászváros” a făcut întrebare către mai mulți frunțași ai Pompierilor, și a uneltelor de stângere. — Întrebat și eu, viu să dau următorul răspuns:

— Da, în Orăștie există (este), o reuniune de Pompieri Voluntari, pătrunsă de cel mai frumos idealism de a sări în ajutorul concetățenilor, când aceștia și-ar vedea averile amenințate de flăcările mistuitoare ale focului — și după puțință, Reuniunea aceasta își și face datoria.

Că publicul nu cam are cunoștință de ființa societății, de organizația de pompieri din orașul nostru, e a se înțelege prin faptul înbucurător, că în Orăștie afară de 1—2 cazuri, nu au fost focuri.

Că din lipsa de unele instrumente și de haine corăspunzătoare, de uniforme, nu am putut eși până acum înaintea marelui public cu eșerciții, producții, etc.

Dar spre liniștea tuturor sunt în plăcuta stare să pot spune, că Primăria orașului ni-a încredințat ca să procurăm cât mai îngrabă toate cele de lipsă pentru bunul mers al lucrării pompierilor, orașul având să acopere speșele.

Orăștie la, 4 Aug. 1923.

Ilie Ciurdărescu
sub-comandant de pompieri.

Dela Liceul „A. Vlaicu”

Toți părinții sau tutorii, cari doresc a-și înscrie băeții în clasa I de liceu, vor înainta din 1—15 Sep. câte o cerere Direcțiunei liceului, timbrată legal și instruită conform modelului acesta:

Domnule Director,

Rog a înregistra pentru examenul de înscriere în cl. I pe elevul....., născut în anul..... ziua....., în comuna....., pentru care scop prezint aci alăturate următoarele acte:

a.) Actul de naștere, b.) actul de vaccină;

c.) Certificatul de absolvire a claselor primare, obligându-mă a mă supune tuturor îndatoririlor ce-mi impune regulamentul școlar față de școală.

2. Examenele integrale (particulare) în scris încep în 17 Sept., la orele 7 a. m., iar în 20 Sept. se vor ține cele orale.

3. Examenul de diferență în 17 Septembrie.

4. Examenul de corigență la un obiect în 18 Septembrie.

5. Examenul de Corigență la două obiecte în 19 Septembrie.

Toate examenele vor fi și în scris. Cererile pentru admitere la examenele de corigență, se vor în-

inta Direcțiunii până inclusive 1 Septembrie.

6. Inscriserile pentru toate clasele încep în 15 Septembrie și durează până inclusive 21 Sept.

7. Fiecare domn profesor e cercat a se prezenta pe ziua de 15 Sept. la catedră. Tot atunci, la orele 8 a. m., va avea loc un consiliu profesoral.

8. Duminecă, în 23 Sept., la orele 9^{1/2}, va fi Invocarea Duhului Sfânt. După terminarea sf. liturgii, la orele 11 a. m., va urma deschiderea solemnă a anului școlar 1923/24, în sala de teatru a orașului. Pentru aceasta ocaziune se va stabili, ca în totdeauna, și un program variat, care se va desfășura în prezența întregului corp didactic, a comitetului școlar, a elevilor, părinților, tutorilor lor, precum și a întregului public, care poartă la inimă interesele școlii și culturii noastre naționale.

9. Taxele școlare, statorite de Comitetul școlar, sunt 200 Lei anual.

10. Se face cunoscut On. părinți sau tutori, că elevii în anul școlar 1923/24, conform ordin. circular al On. Minister al Instrucțiunii, nr. 121,840/1922, reînnoit cu ordinul nr. 58,985/1923, sunt obligați a purta uniforma. Aceasta pentru a înlesni supravegherea elevilor în afară de școală, și nu mai puțin pentru a scuti cihar pe cei mai mulți părinți dela un plus de cheltuieli. — Uniforma va fi din postav, și va costa din o tunică, pantaloni lungi, manta și chipiu.

Orăștie, la 8 August 1923.

Director: Ar. Demian

Posta Redacției

D-Sale G. Ios. în Gl. r. Iartă dacă nu publicăm întâmplarea. Sunt prostii omenești, ce privesc pe cei din loc, dar nu pe lumea mare, care cetește foaia. Scrie-ne alte lucruri, de pildă: cum stați cu școala azi față de stările din trecut?, câți copii din sat merg azi la școli în oraș, câți la meserii ori negoț? Peste tot ce spor în bine vezi față de trecut?, — ca să ne bucurăm cu toții cetindu-l. O foaie are mai mult rostul de a înălța sufețele cetitorilor, decât de a le tot înăclii și a le decuragia prin tot felul de știri rele. Cel puțin foaia noastră așa și înțelege rostul.

D-Sale Moise Tucudean, în Curtici. Scrisoarea d-tale o alăturăm la celelalte, pe cari le trimitem la Direcția postelor, — că să vadă să facă rindulă cu împărțirea foilor și scrisorilor, căci asta e de nesuferit ce se face de unii oameni în slujba postei.

Instiințare.

Comisiunea delegată din partea Ministerului de Industrie și Comerț pentru repartizarea acțiunilor celei de a treia emisiune a societății „Uzinele de Fer și Cărbuni din Reșița”, terminând această operațiune, societatea invită pe subscriitorii a se adresa băncilor la care au făcut subscripția, pentru a primi chitanțele definitive asupra numărului acțiunilor ce li s'a atribuit, sau respective a li-se restitui primul vărsămint pentru numărul acțiunilor ce nu li s'a atribuit.

Se face cunoscut că, chitanțele definitive vor fi eliberate numai în baza efectuării în același timp al celui de al doilea vărsămint de 500 lei de acțiune.

Termenul pentru ridicarea chitanțelor și efectuarea vărsămintului al doilea e fixat până la 15 August a. c.

Uzinele de Fer și Dom. din Reșița S. A.

Fabrică de țiglă și cărămidă din ciment

În fabrica de țiglă și cărămidă a lui Ioan Herța din Orăștie, Str. Prundului 23, față de târgul de vite, se pregătește din materii de ciment: țiglă, cărămidă, tuburi, scocuri (vâlae) și tot felul de lucruri spașinatoare acestei branșe.

Or. public care are trebuință de astfel de lucruri, să se adreseze cu încredere și să sprigi-nească această întreprindere românească.

(892) 2-5

Eidct de licitație

Subsemnatul masacurator prin aceste publice, că obiectele mobile aparținătoare masei falimentare a falitului Iosif Abraham, negustor cu domiciliu în Orăștie — inventarizate la pozițiile 1-212, 214, 215, 217, 218, 219, 221, evaluate în suma de 42,261 Lei și anume marfa de bătănie, fier, textile și altele, precum și pretenziunile — se vor vinde — în baza deciziei Tribunalului Davo, Nr. 265/12-1913 pe cale de licitație publică.

Obiectele se vor vinde — după pozițiile inventarului, afară de pretenziuni cari se vor vinde într'o sumă.

Licitajia se va ține urmînd dispozițiile legilor asupra execuției silite, — cumpărătorii sunt supuși acestor dispoziții.

Prețul de cumpărare este a să achita imediat, cumpărătorii au să-și preta marfa imediat și se o transporte.

Cumpărătorii au să suporte taxele fiscale.

Masacuratorul nu garantează pretenziunile cari se vor vinde, nici pentru existență, nici pentru sumă și nici pentru încasabilitatea lor.

Termenul de licitație se fixează pe ziua de 14 August 1923, orele 9 a. m. și zilele următoare în Orăștie, în localul de prăvălie a falitului.

Orăștie, la 24 Iulie 1923.

Dr. Martini, masacurator.

(903) 1-1

Morar priceput la mori de apă, caulă loc de morar. E om în puterea vieții, 47 ani, cu familie. A condus mori spre deplina mulțămire a proprietarilor. — Adresa la foaie. (902) 1-2

Să vînd ieftin două garnituri de imblătit

(treerat) cari varsă grăul ales frumos în saci. Sunt mânate de motoră cu benzină de 5-6 HP. și sunt potrivite pentru locuri de loase, avînd o construcție ușoară.

Încă în acest sezon se poate câștiga mult cu ele.

Informații la A. GRAFFIUS, mecanic în Orăștie, care le are unde sunt în funcțiune. (905) 1-3

Benzină și oleiu,

pentru automobile și motoare la mașini de imblătit, — și anume benzină grea albă, — se află de vânzare cu preț moderat, în Orăștie la:

TRIE și NASTA
Calea Mihailu Viteazul 55. — din jos de moara orașului, spre gară.

(896) 2-2

Cine știe ceva despre Aurel Bretean, Inginer de vapoare, locuind în Viena până la începutul războiului, — pe atunci în vîrstă de 42-43 de ani, — e rugat să facă de știre subscrișului:

Aurel Popovici, cojocar
(904) 1-1 Orăștie (str. Romosului, 1)

Casă de vânzare,

în Orăștie, str. Bisericii vechi nr. 8. Stă din 3 odăi, bucătărie de vară, pivniță, șură mare, grajd, curte largă, fântână, grădină cu pomi și zarzavaturi. (907) 1-2

De cătră drumul țării e închiriată pentru magazia de scînduri.

Firma „Aurel Iosnette și Iosif Crișan” din Câmpeni, are lipsă de o calță de prăvălie, vîrsată în ferărie și coloniale. — Salariul după înțelegere. Acceptarea să poate face imediat. (899) 2-3

Benzină ușoară și grea, Petrol

și oleiuri de uz pentru mașini și automobile, — vînd în cantități mari și în mic. La cerere, împrumut butoale pe termen scurt, avînd a mi-se înapoi franco în 3 zile după primire. Se depune însă cauție pentru ele. Expedare zilnică, fără întîrziere, din stația Sebeșul-Săsesc. Depozitul FĂRCAȘIU Sebeșul-Săsesc (jud. Sibiu).

Ocazie!

De vânzare, din cauza adîncilor bătrânețe, arangementul de prăvălie și toată marfa din prăvălia subscrișului, printre care se află instrumente muzicale, articole militare, cărți și altele.

Petru Ilieșiu

Str. Poștei vechi, 2, vis-a-vis (890) 3-3 de prăvălia Vulcu.

Cărți de teatru!

În toate librăriile din România și în cele din America și din Jugoslavia unde se vînd și cărți românești, — cereți cărțile de teatru pentru diletanți și pentru școlari, — precum și Calendarele întocmite de Ioan Baocu din Lugo]. (880) 4-5

Regimentul 92 Inf., Orăștie

No. 3030. 6/VIII. 1923.

Publicațiune.

Avînd în vedere expirarea contractului vechi de aprovizionarea carnel (la 15 Septem 1923), Regimentul ține o noră licitație publică cu oferte închise în ziua de 5 Septembrie 1923, ora 10, în localul Serviciului Aprovizionării, conform Art. 72-83 din legea Contabilității publice.

Licitajia se ține pentru furnizarea carnel de vită și slănină pe durata de un an, dela 16 Septem 1923 până la 15 Sept. 1924 inclusiv.

Condițiunile ce furnitura trebuie să îndeplinească, se pot vedea la Serviciul Aprovizionării, în caștel de sarcini, în orice zi, între orele 10-12.

Ofertele vor fi însoțite de garanția 20.000 Lei, în receptise ale casei de depuneri și vor fi depuse odată cu ofertele, cu una oră înainte de începerea licitației.

Orăștie, la 6 August 1923.

Comandantul Reg. 92 Inf.,
Maior Lăzăroiu.

Ofițer cu aprovizionarea,
(906) 1-1 Locot. Barbu.

Caut

2 învățacei

pentru prăvălia mea cu tot felul de marfă în mare și detalii:

Petru Bărsan, comerciant

(899) 2-3 Bozovici (J. Carașeverin).

Casă de vânzare.

Casa cu Nr. 4 din Strada Crucii, în Orăștie, e de vânzare din mînd liberă. Casa constă din 2 camere de locuit, bucătărie, cămară și ună lucrătoare spașioasă. — Informații se dau în Orăștie, strada Ciorogariilor, 28. (901) 2-3

Doi învățacei

din casă bună, să aibă cel puțin clasele populare, se primesc la învățacei la atelierul de tâmplărie (mășărit) și de mobile, a lui:

Brutus Brașai

măiestru tâmplar,
(897) 2-3 Orăștie, Calea Mihail-Viteaz

150 căzi (vojuri)

în stare bună de la 20-30 hectolitri, și

O căldare pentru fert vinarsuri, completă, se află de vânzare.

Informațiuni la: DANIL KARTMANU,
(883) 4-4 Orăștie, str. Boriului, 25.

Femece harnică.

care a făcut mai mulți ani slujbă de îngrijitoare la Internat de băieți — caulă loc tot așa ca femece de serviciu la un Internat, la un Liceu pentru Internat sau în bucătărie Adresa o dă foaia. (889) 2-3